

Prisskillnader på äldres trygghet

Kartläggning av kommunernas avgifter för trygghetslarm

Priset på äldres trygghet skiljer stort över landet

Ett digitalt trygghetslarm att ha på sig hemma är för många den första kontakten med äldreomsorgen. Larmet kan vara avgörande för möjligheten att kalla på hjälp om man ramlar och inte kan ta sig upp själv. Men priset på tryggheten varierar stort beroende på var du bor, från 0 kronor i månaden i en kommun till drygt 570 kronor i en annan.

Livsviktig möjlighet att kalla på hjälp

Ett trygghetslarm kan göra stor skillnad för äldre i det egna hemmet – det kan till och med vara livsavgörande. Med hjälp av larmet kan den äldre dygnet runt kalla på hjälp om hon eller han blir akut sjuk eller råkar ut för en fallolycka. Genom att trycka på en larmknapp som exempelvis bärs runt handleden eller halsen kan den äldre få kontakt med en larmcentral. Vid behov kan sedan hemtjänsten åka hem till den äldre.

Den vanligaste första insatsen

Årligen får cirka 65 000 personer från 65 år och uppåt ett trygghetslarm, enligt [Socialstyrelsen](#). Det gör trygghetslarm till den vanligaste första socialtjänstinnsatsen för äldre som fortfarande bor hemma. En tredjedel av de som årligen får trygghetslarm har inga andra insatser från äldreomsorgen samtidigt.

Digitala trygghetslarm är också den mest spridda formen av välfärdsteknik, det vill säga digital teknik som syftar till att bibehålla eller skapa trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för äldre och personer med funktionsnedsättning. Under 2023 var det totalt 223 000 äldre som hade ett trygghetslarm, enligt [Socialstyrelsen](#).

**” Med hjälp av
larmet kan den
äldre dygnet runt
kalla på hjälp.**

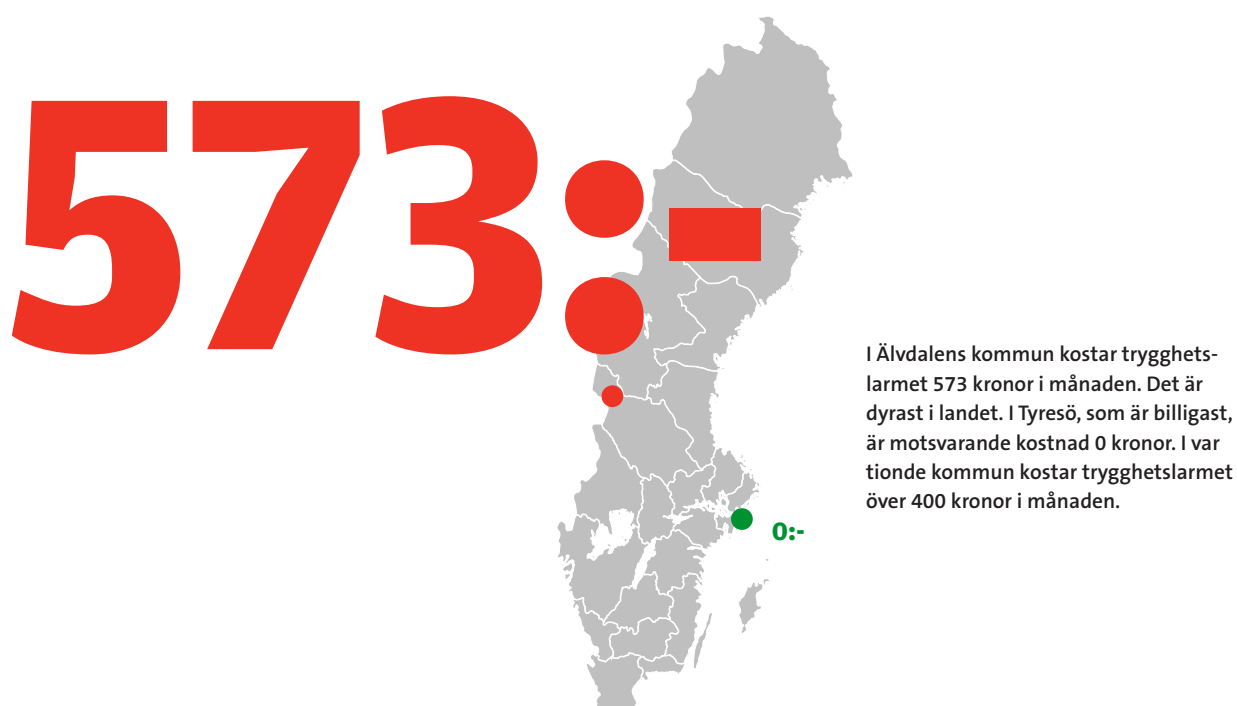
Lagkrav på jämlikhet

Äldre personer i Sverige ska få god och jämlik vård och omsorg utifrån sina behov, oavsett bostadsort och ekonomiska förutsättningar. Socialtjänsten ska, enligt [socialtjänstlagen](#), främja människors ekonomiska och sociala trygghet samt jämlikhet i levnadsvillkor. Den ska också verka för att äldre människor får möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden.

Men många utredningar, analyser och kartläggningar de senaste åren har visat att det finns omfattande skillnader i kvalitet och tillgänglighet inom vården och omsorgen för äldre. [Socialstyrelsen](#) har också visat att det skiljer stort mellan kommunernas avgifter för äldreomsorg. Myndigheten konstaterar att ”för pensionärer med låga inkomster som bor i en kommun med höga avgifter kan det påverka deras levnadsförhållanden”.

Avgifterna för trygghetslarm varierar mycket

SKPF Pensionärernas kartläggning visar att avgifterna för trygghetslarm under 2024 varierar mellan 0 och 573 kronor i månaden. Såväl medelvärde som median för månadskostnaden är cirka 300 kronor. I ett antal kommuner är avgiften under 200 kronor, men i var tionde kommun är den över 400 kronor. Skillnaderna syns även mellan kommuner i samma län.

I tabellerna nedan listas de tio kommuner i landet som har högst respektive lägst månadsavgift, enligt deras egna uppgifter.

Tabell 1. De tio kommuner i landet som har lägst månadsavgift		
Län	Kommun	Avgift, kronor
Stockholms län	Tyresö	0
Stockholms län	Täby	0*
Västra Götalands län	Borås	100
Jönköpings län	Jönköping	129
Västra Götalands län	Göteborg	129
Stockholms län	Österåker	150**
Stockholms län	Stockholm	171
Stockholms län	Botkyrka	175
Stockholms län	Upplands-Bro	175
Skåne län	Malmö	180

* Månadsavgiften 0 kronor gäller enbart de som fyllt 80 år, för övriga är avgiften 360 kronor.

** Kommunen tar även ut en installationsavgift på 350 kronor.

Tabell 2. De tio kommuner i landet som har högst månadsavgift		
Län	Kommun	Avgift, kronor
Dalarnas län	Älvdalen	573*
Västmanlands län	Sala	516
Värmlands län	Storfors	511*
Värmlands län	Kil	499*
Värmlands län	Eda	458*
Dalarnas län	Orsa	458
Värmlands län	Hammarö	454*
Värmlands län	Forshaga	454
Örebro län	Hällefors	453*
Skåne län	Osby	451*

* Dessa kommuner tar även ut en installationsavgift.

Tabell 3. Skillnader i månadsavgifter mellan kommuner inom samma län	
Län	Avgift, kronor
Blekinge läns kommuner	203–419
Dalarnas läns kommuner	207–573
Gotlands län/kommun	350
Gävleborgs läns kommuner	200–287
Hallands läns kommuner	248–411
Jämtlands läns kommuner	220–360
Jönköpings läns kommuner	129–394
Kalmar läns kommuner	213–384
Kronobergs läns kommuner	225–431
Norrbottnens läns kommuner	225–443
Skåne läns kommuner	180–451
Stockholms läns kommuner	0–303*
Södermanlands läns kommuner	200–401
Uppsala läns kommuner	210–323
Värmlands läns kommuner	300–511
Västerbottens läns kommuner	200–355
Västernorrlands läns kommuner	200–350
Västmanlands läns kommuner	214–516
Västra Götalands läns kommuner	100–413
Örebro läns kommuner	265–453
Östergötlands läns kommuner	239–400

* I Täby kommun är månadsavgiften 360 kronor för personer under 80 år.

**” Skillnaderna
syns även
mellan kommuner
i samma län.**

Installationsavgift tillkommer i nästan var 3:e kommun

I minst 84 av kommunerna, cirka 30 procent, behöver man även betala en installations- eller startavgift som en engångssumma. Den varierar mellan 111 och 1 433 kronor. Nedan listas de tio kommuner i landet som har högst installationsavgift.

Tabell 4. De tio kommuner i landet som har högst installationsavgift		
Län	Kommun	Avgift, kronor
Dalarnas län	Älvdalen	1 433
Dalarnas län	Smedjebacken	1 000
Dalarnas län	Gagnef	812
Östergötlands län	Ydre	700
Kalmar län	Borgholm	700
Dalarnas län	Rättvik	700
Dalarnas län	Mora	630
Örebro län	Lindesberg	594
Västerbottens län	Vindeln	570
Östergötlands län	Åtvidaberg	550

**”Äldres trygghet
får aldrig vara
en kostnadsfråga.**

Maxtaxa kan påverka avgiften

I regel ingår kostnaden för ett trygghetslarm i maxtaxan, som är den högsta totala avgiften en kommun får ta ut för vård och omsorg. Maxtaxan styrs av prisbasbeloppet och är 2 575 kr per månad 2024, enligt [Socialstyrelsen](#). Vilken avgift individen ska betala avgörs också av det så kallade avgiftsutrymmet som bestäms av individens inkomster och utgifter. När utrymmet beräknas är individen garanterad att ha kvar ett minimibelopp som ska täcka normala levnadsomkostnader. För 2024 är minimibeloppet 7 062 kronor per månad för ensamstående personer från 65 år och uppåt.

Bestämmelserna betyder sammantaget att den som har flera socialtjänstinsatser eller mycket låg inkomst kan få avgiften för trygghetslarm helt eller delvis reducerad.

Skillnaderna gör tillgången till trygghet ojämlik

Tillgången till äldreomsorg ska vara jämlik, så även tillgången till olika välfärdstekniska lösningar. Men så är inte fallet, och avgifterna för trygghetslarm är ett tydligt exempel på det. Priset på äldres trygghet borde inte få variera så mycket som kartläggningen visar. SKPF Pensionärerna, vars medlemmar ofta har låg pension efter långa yrkesliv inom välfärden, anser att äldres trygghet aldrig får vara en kostnadsfråga. Ingen ska behöva avstå från stöd som ger möjlighet att bo hemma i trygghet och säkerhet för att man inte har råd.

Maxtaxan bidrar förstås till att jämna ut skillnaderna, men det hjälper inte alla de äldre som endast har trygghetslarm som insats. Trots höga avgifter når de inte upp till nivån för maxtaxan. Avgifterna för installation av ett larm ingår dessutom ofta inte i maxtaxan.

Landets kommuner arbetar nu också för att införa olika typer av välfärdsteknik brett. Målet är att det ska bli ”digitalt först”, vilket innebär att digitala lösningar ska bli förstahandsvalet i de fall det passar de äldres behov. I det sammanhanget är det helt centralt att avgifterna för välfärdstekniken hålls låga och jämlika över landet.

De stora avgiftsskillnaderna gör äldres förutsättningar att leva ett tryggt liv ojämlika. SKPF Pensionärerna kräver därför att regelverket för kommunernas avgifter för äldreomsorg, hjälpmedel och välfärdsteknik ska ses över.

Så gjorde vi kartläggningen

SKPF Pensionärerna har hämtat uppgifter om avgifterna för trygghetslarm från kommunernas webbplatser under vecka 39–44, år 2024. För 10 av landets 290 kommuner har vi inte lyckats hitta några uppgifter. Ytterligare en kommun, Täby, har olika avgift beroende på ålder och har därför inte ingått när medelvärdet räknats fram. Vi reserverar oss för att fler kommuner kan ta ut en installationsavgift, men utan att informera om det i anslutning till sin publicerade information om månadsavgiften för trygghetslarm.

SKPF Pensionärerna
Box 3619, 103 59 Stockholm
Växel: 010-222 81 00
Hemsida: www.skpf.se